

نقش مناطق مرزی در توسعه شهری

مطالعه‌ی موردی شهر مهران

www.ketab.ir

نویسنده:

سعید احمدی

سرشناسه	:	احمدی، سعید، ۱۳۶۴ بهمن -
عنوان و نام پدیدآور	:	نقش مناطق مرزی در توسعه شهری / نویسنده سعید احمدی.
مشخصات نشر	:	تهران: ندای کارآفرین، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۴ ص.؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	:	978-600-482-321-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبیا
موضوع	:	مناطق مرزی -- ایران
موضوع	:	-- IranBorderlands
موضوع	:	شهرسازی -- ایران
موضوع	:	City planning -- Iran
موضوع	:	مهران (ایلام)
موضوع	:	Mehran (Ilam, Iran)
رده بندی سنگره	:	۱۳۹۸ ن ۳۷ الف JC۳۲۳
رده بندی	:	۱۲/۳۲۰
شماره کتابشناسی	:	۵۶۷۲۶۸۰

نام کتاب	:	نقش منطقه مرزی در توسعه شهری
نویسنده	:	سعید احمدی
صفحه آرا	:	اکرم ملک نژاد
طراح جلد	:	رضا کاوه
تیراژ	:	۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ	:	اول ۱۳۹۸
قیمت	:	۲۰۵۰۰ تومان
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۸۲-۳۲۱-۰

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، نبش کوچه انوری، پلاک ۲۹

تلفن تماس: ۶۶۴۰۲۷۲۲

WWW.NedayeKarafarin.ir

۹	مقدمه
۱۳	فصل اول: توسعه شهری
۱۶	شهر
۱۷	اقتصاد شهری
۱۷	اقتصاد سیاسی شهر
۱۹	رشد و زمان شهرها
۲۰	توسعه
۲۱	توسعه پایدار
۲۲	اقتصاد پایه و توسعه پایدار
۲۳	توسعه شهری
۲۴	توسعه منطقه‌ای
۲۵	توسعه پایدار شهری
۲۷	فصل دوم: بازارچه‌های مرزی
۲۹	اقتصاد رسمی و غیررسمی
۳۰	تجارت و جهانی شدن
۳۱	نقش حمل و نقل در تجارت
۳۱	تجارت و ایجاد اشتغال
۳۲	دیدگاه‌های مختلف در ارتباط با تجارت و توسعه اقتصادی
۳۳	تجارب جهانی
۳۵	تجارب داخلی (بررسی یک نمونه موفق بازارچه مرزی)
۳۶	نقش دولت‌ها در سیستم بازار
۳۷	بازار و سیر تکوینی آن در ایران
۳۹	اثرات صادرات بر نظام بازرگانی کشور
۳۹	اهمیت ترانزیتی ایران
۴۰	مزیت‌های ترانزیت از طریق ایران

مزایای مستقیم ترانزیت	۴۱
مزایای غیرمستقیم ترانزیت	۴۱
بازارچه‌های مرزی	۴۲
تاریخچه بازارچه‌های مرزی	۴۳
بازارچه‌های مرزی فعال	۴۷
بازارچه‌های مرزی غیررسمی	۵۰
قچاق کالا (مبادلات غیررسمی) و پی آمدهای آن	۵۱
آن نامه اجرایی قانون ساماندهی مبادلات مرزی	۵۲
تأثیر بازارچه‌های مرزی بر تحولات و توسعه شهرها	۵۴
قتصادی	۵۵
اشتغال	۵۶
امنیتی	۵۶
افزایش جمعیت	۵۷
فرهنگی و اجتماعی	۵۷
فصل سوم: بررسی پایانه مرزی و بازرج مرزی مهران	۵۹
موقعیت جغرافیایی استان ایلام	۶۱
چگونگی پیدایش شهر مهران (از آغاز تا قبل از جنگ)	۶۵
خصوصیات جغرافیایی و طبیعی منطقه مهران	۶۶
شبکه راههای ارتباطی	۶۷
دسترسی‌ها	۶۸
خصوصیات جمعیتی	۷۱
وضعیت مهاجرت	۷۴
بهداشت و درمان	۷۵
فرهنگ	۷۶
دین و مذهب	۷۸
ایلات و عشایر	۷۹
جغرافیای اقتصادی	۸۰

۸۱	مسائل و تنگناهای بخش کشاورزی
۸۲	دامداری
۸۲	پرورش زنبور عسل
۸۲	شیلات
۸۳	صنایع دستی
۸۳	معادن
۸۳	بازرگانی
۸۶	عوامل مؤثر بر توسعه شهر مهران
۸۷	درنزیته داری - سیاسی شهر مهران
۸۸	عناصر سیاست گذاری و توسعه شهر مهران
۸۸	عوامل اقتصادی و توسعه شهر
۸۹	سیمای عمومی شهر مهران
۹۰	تحلیل کیفی بر اقله اد شهر مهران
۹۲	مزیت های اساسی مرز مهران
۹۳	پایانه مرزی مهران مکمل توانمندی شبکه حمل و نقل جادهای ایران
۹۴	مسیر ایران - عراق و راهیابی به شمال آفریقا
۹۴	طرح جامع پایانه مرزی مهران
۹۷	اهداف پایانه مرزی مهران
۹۹	مهران به عنوان دروازه عتبات عالیات
۱۰۰	آمار ورود و خروج مسافر از پایانه مسافری مرز مهران
۱۰۱	نقش تردد زوار بر رونق اقتصادی مهران و توسعه آن
۱۰۳	تاریخچه منطقه مهران و روند پیدایش گمرک و بازارچه مرزی در این منطقه
۱۰۶	مهران به عنوان هاب و پایانه مرزی تجاری
۱۰۷	نقش بازارچه مرزی مهران در کریدور شرق - غرب
۱۰۸	بازارچه مرزی مهران
۱۰۸	وضعیت صادرات و واردات کالا در بازارچه مرزی مهران
۱۱۶	تأثیر بازگشایی بازارچه مرزی بر بهبود وضعیت زیرساخت ها و پروژه های عمرانی
۱۱۸	تأثیر بازارچه مرزی بر اشتغال

۱۲۰	اشتغال مستقیم
۱۲۱	اشتغال غیر مستقیم
۱۲۲	تأثیر مبادلات مرزی بر رونق شغل حمل و نقل
۱۲۴	تأثیر بازگشایی بازارچه مرزی بر شغل مغازه داری و خرده فروشی
۱۲۶	نقش فرهنگی بازارچه مرزی مهران
۱۲۷	تأثیرات مبادلات مرزی بر جمعیت شهر مهران
۱۲۹	نقش بازارچه مرزی مهران در بالا رفتن ضریب امنیتی-اجتماعی شهرستان مهران
۱۳۳	تجربین و تشریح بخش خدمات در منطقه ویژه اقتصادی
۱۳۵	عناصل کلام
۱۳۹	منابع مأخذ

مقدمه

یکی از ریزگی‌های اقتصاد کشورهای جهان در اواخر قرن گذشته و اوایل قرن سید، رشد سریع بازرگانی و مبادلات بین‌المللی است، تا آنجا که بازرگانی بین‌المللی مهم‌تر از تولیدات صنعتی و به عنوان موتور رشد اقتصادی بسیاری از کشورهای توسعه یافته برای رسیدن به توسعه جهت‌رهایی از وضعیت اسفناک اقتصادی، صادرات یک ابزار استراتژیک است و نیاز توسعه و کلید بالندگی اقتصاد ملی به حساب می‌آید. این در حالی است که بازچه‌های مرزی به عنوان دروازه‌های بازرگانی کشورها نقش مهمی در مبحث صادرات و واردات دارند و به واسطه این مبادلات، موجب رشد و توسعه فیزیکی و اقتصادی- اجتماعی شهرهای حوضه نفوذ خود را فراهم می‌آورند. صادرات مستقیماً درآمد ملی را افزایش می‌دهد و به صورت غیرمستقیم نیز از طریق تأثیرات جانبی، باعث افزایش این درآمد می‌گردد. به مطالعه برنامه‌ریزی منظم آمایشی، شناسایی پتانسیل‌ها، تغییر و اصلاح ساختارهای مدیریتی، احداث زیرساخت‌های مناسب و استفاده از توان بالقوه بازچه‌های مرزی، می‌توان از آنها به عنوان یک پشتوانه ملی جهت گرفتن نیروی مولد (جذب سرمایه‌های ارزی) برای جهش مجدد چرخه تولید کشورها و گذار از رکود اقتصادی که دامن‌گیر کشورهای جهان شده است، به نحو احسن بهره برد.

شهرهای سراسر جهان، چه در دنیای توسعه یافته و چه در کشورهای در حال توسعه در قرن حاضر، تنش‌های تازه‌ای را پیش رو دارند و در این میان اهمیت شهرهای مرزی بدلیل قرار گرفتن در مرزهای بین دو یا چند کشور بدلیل قرار گرفتن در موقعیت استراتژیک بیشتر از سایر شهرهاست.

در طول تاریخ شهرهای مرزی با توجه به شرایط اجتماعی و سیاسی حاکم در دو طرف مرز اهمیت فراوان یافته و هر کدام بنا به شرایط حاکم بر منطقه نقش ویژه‌ای را ایفا می‌کنند. برای نمونه برخی به عنوان مراکز تجاری و ارتباطی و برخی به عنوان مراکز نظامی و امنیتی شناخته می‌شوند. در پاره‌ای از مناطق مرزی با توجه به موقعیت و شرایط شهرهای مرزی، هر دو نقش تجاری و امنیتی را دارا می‌باشند.

توسعه شهرهای مرزی با توجه به اهمیت سیاسی اقتصادی آنها از دیر باز مورد توجه دولتها بوده است. رفعت و اهمیت سیاسی و امنیتی از یک سو و توان بالای صادراتی این شهرها از سوی دیگر توجه برنامه‌ریزان و سیاستگذاران را به خود جلب نموده است. موجبات توسعه اینگونه شهرها را بخصوص در جوامع توسعه یافته فراهم کرده است.

اما در کشورهای جهان سوم متأسفانه به لحاظ عدم امنیت، همچنین دور بودن از مرکز و برخی سیاستها در اداره امور کشور، این شهرها جزء مناطق محروم به حساب می‌آیند.

اولین تصویری که از یک شهر مرزی در ذهنها نقش می‌بندد این شهرها را به مثابه‌ی دروازه‌ای قلمداد می‌کند که از آن کالا و انسانها بین دو کشور جابجا می‌شوند. از جمله امکانات مورد استفاده در این زمینه ایجاد پایانه‌های مرزی و احداث بازارچه‌های مرزی در اینگونه شهرهاست که معمولاً با هدف ایجاد اشتغال، کسب درآمد، از بین بردن روحیه‌ی گریز از قانون و رسمی کردن بازرگانی مطرح می‌گردد.

پایانه‌های مرزی اعم از زمینی، دریای و هوایی، بستر جابجایی کالا و مسافر میان دو کشور است. با عنایت به اینکه این مراکز به عنوان دروازه‌های ورود به هر کشور و نخستین محل تلاقی به شمار می‌آیند، معرف و نمایانگر شرایط فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آن کشور است.

www.ketab.ir